

Stortingets presidentskap

Deres ref
2025/1406

Vår ref
25/1721-3

Dato
12. mai 2025

Dok. 8:175 S (2024-2025) Representantforslag om en tiltakspakke for å styrke næringsliv og befolkningsutvikling i Finnmark

Kommunal- og distriktsdepartementet viser til henvendelse fra Stortingets finanskomiteé Dok. 8:175 S (2024-2025) fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Carl I. Hagen, Per-Willy Amundsen, Dagfinn Henrik Olsen, Morten Stordalen og Bengt Rune Strifeldt, representantforslag om en tiltakspakke for å styrke næringsliv og befolkningsutvikling i Finnmark. Representantforslaget ble 11. april 2025 oversendt kommunal- og distriktsdepartementet for behandling. I dette brevet følger vårt svar.

- 1. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om særskilte tiltak for næringslivet i Øst-Finnmark som er berørt økonomisk av sanksjonene mot Russland.**

Svar:

Stortinget har i flere omganger vedtatt tiltak for næringslivet i Finnmark. Det ble bevilget ekstra midler til omstilling og utvikling både i RNB 2022, RNB 2023, RNB 2024 og saldert budsjett 2025. Midlene er blant annet fordelt til kommunale næringsfond i rammede kommuner, og midler til Innovasjon Norge og Siva til bruk i Finnmark.

I RNB 2024 ble det opprettet et nytt virkemiddel under Innovasjon Norge for særlig å treffe næringslivet i Øst-Finnmark: *Utviklingstilskudd for Øst-Finnmark*. Virkemiddelet ble i saldert budsjett 2024 utvidet til også å gjelde for alle de små kyst-kommunene i Finnmark. Innovasjon Norge melder at ordningen treffer godt og benyttes av næringslivet i regionen. Mer om virkemiddelet under spørsmål 3.

Rapporteringen viser at tiltakene begynner å gi resultater. Innovasjon Norge Arktis melder om økt pågang av prosjekter og gründere, og forbruksrapportene viser at bedriftene i Finnmark tar i bruk de ekstra midlene for omstilling og utvikling av næringslivet i regionen.

Finanskomiteen, Stortinget Deres ref 2025/1406 Vår ref 25/1721-3 Dato 12. mai 2025
Regjeringen vurderer fortløpende om det er aktuelt med ytterligere tiltak for å styrke omstillingen av næringslivet i regionen, fortrinnsvis gjennom ordninger som kan vise til gode resultater og effektiv forvaltning.

2. **Stortinget ber regjeringen vurdere om de eksisterende virkemidlene i tiltakssonen har den ønskede effekten når det gjelder å opprettholde og øke befolkningen i nord, og vurdere ytterligere tiltak slik som eksempelvis redusert bedriftsbeskatning.**

Svar:

Innsatssonen (tidligere Tiltakssonen) er en sentral del av regjeringens innsats i Nordområdene. Dette er et viktig område for Norges sikkerhet og beredskap. Vi har sterke tiltak som skal få folk til å bli boende, og for å få flere tilflyttere til sonen.

Kommunal- og distriktsdepartementet har ansvaret for å koordinere regjeringens arbeid i innsatssonen, og innsatsen er betydelig. Regjeringen har videreført og styrket virkemiddelbruken for å øke attraktiviteten for bosetting og aktivitet i innsatssonen. For 2025 utgjør virkemidlene i innsatssonen nær 7 milliarder kroner, fordelt på:

- Fritak fra arbeidsgiveravgift er det største virkemidlet med nær 5 milliarder kroner.
- Personrettede virkemidler med vel 2 milliarder kroner.

Evalueringen av de personrettede virkemidlene i innsatssonen fra 2022 viser at de personrettede virkemidlene har en avtakende effekt fordi realverdien av virkemidlene falt i perioden 2013-2022. Evaluatoren peker på gjeldsslette av studielån som det mest effektive virkemiddelet. Evalueringen anbefalte å rette virkemidlene inn mot de mest mobile aldersgruppene, som er unge voksne og barnefamilier. Vi har derfor innført gratis barnehage og økt årlig beløp for gjeldsslette av studielån i innsatssonen. Samtidig er Finnmarksfradraget doblet i vår regjeringsperiode, til 30 000 kroner. Vi har også etablert en [fordelskalkulator](#) som på en enkel måte skal synliggjøre de økonomiske fordelene ved å bo i innsatssonen. En familie med to barn i barnehage og en samlet inntekt på 1,2 millioner kroner kan spare opp mot 150.000 kroner i året ved å bo i innsatssonen.

Regjeringen ønsker at folk skal bo og jobbe i innsatssonen, og da bør vi støtte dette mest mulig direkte, som vi allerede gjør med målrettede tiltak mot unge voksne og barnefamilier. Det finnes ingen enkle løsninger eller enkeltvirkemidler som svarer på utfordringene vi står overfor i innsatssonen. Regjeringen vurderer løpende ytterligere tiltak som kan bidra til økt bosetting og aktivitet i sonen.

Når det gjelder ytterligere tiltak som redusert bedriftsbeskatning, utgjør allerede null arbeidsgiveravgift i sonen en stor fordel på nær 5 milliarder kroner (2025) som er en vesentlig reduksjon av kostnadene for næringslivet i sonen. Støtte til næringslivet gjennom lav selskapsskatt vil være et indirekte og mindre presist virkemiddel for å øke bosettingen. Ordningen med regionalt differensiert arbeidsgiveravgift har som mål å motvirke nedgang i folketallet i spredtbygde områder ved å stimulere sysselsetting og grunnlag for

næringsvirksomhet. Arbeidsgivere i både privat og offentlig sektor plikter å betale Side 3 arbeidsgiveravgift av lønn mv. Satsen for arbeidsgiveravgiften er differensiert avhengig av hvor bedriften er lokalisert. Virksomheter i spredtbygde områder har lavere arbeidsgiveravgift enn virksomheter som er mer sentralt plassert. Virksomheter i innsatssonen (tidligere tiltakssonen) i Nord-Troms og Finnmark har 0-sats. Regionalt differensiert arbeidsgiveravgift er et kraftfullt virkemiddel i distriktene med et samlet støttebeløp som er anslått til 23,3 mrd. kroner i 2024.

Det antas derfor at representantene sikter til at selskapsskatten bør reduseres for selskaper plassert i innsatssonen. Formålet med selskapsbeskatningen i Norge er å skaffe staten inntekter for å finansiere offentlige utgifter. Etter skattereformen i 1992 har selskapsskatten blitt utformet etter prinsipper om brede grunnlag, lave satser, likebehandling av næringer, virksomhetsformer og investeringer. Det innebærer at alle selskaper beskattes på samme måte, med unntak for noen næringer som har en særskilt høy beskatning av grunnrenteinntekt. Det har bidratt til at ressursene utnyttes der de kaster mest av seg.

Skattegrunnlag som selskapsoverskudd er mer mobilt enn andre skattegrunnlag. Et selskap kan ha virksomhet flere steder, og flyttbare driftsmidler kan benyttes rundt omkring. Lavere selskapsskatt i innsatssonen ville gitt incentiver til å opprette selskaper i innsatssonen uten at den reelle økonomiske aktiviteten foregår der. Dette ville undergrave formålet med forslaget, som må antas å være å øke den økonomiske aktiviteten i innsatssonen. For å motvirke dette måtte en innført detaljerte bestemmelser om hvordan inntekter og fradrag skal tilordnes geografisk. Det øker de administrative kostnadene for skattyterne og for skattemyndighetene. Skatteutvalget peker også på at selskapsskatten er et lite egnet virkemiddel for å fremme næringsutvikling og sysselsetting i distriktene, jf. punkt 7.6 i NOU 2022: 20 *Et helhetlig skattesystem*.

3. Stortinget ber regjeringen vurdere endringer i retningslinjene for virkemiddelapparatet, blant annet redusert egenkapitalkrav, slik at det i større grad bidrar til å realisere nye næringsprosjekter i tiltakssonen.

Svar:

Det næringsrettede virkemiddelapparatet består av flere aktører som tilbyr ulike virkemidler til bedrifter, med ulike målgrupper og virkeområder. Innovasjon Norge tilbyr generelle, næringsnøytrale virkemidler til bedrifter i hele landet, både for gründere, vekstbedrifter, eksport og omstillingsbehov. Innovasjon Norge mottar oppdrag fra flere departement, der oppdragene over KDDs programkategori 13.50 retter seg spesielt mot næringsutvikling i distriktene.

Det har vært gjennomført flere næringsrettede tiltak over KDDs budsjetter i RNB og saldert budsjett de siste årene for å møte situasjonen i Finnmark. Som en del av disse tiltakene ble det i 2024 opprettet et eget virkemiddel for Finnmark på kap. 553, post 61: *utviklingstilskudd for Finnmark*. Virkemiddelet forvaltes av Innovasjon Norge og tildeler investeringstilskudd og bedriftsutviklingstilskudd til virksomheter i Finnmark. Det er krav til bedriftsøkonomisk lønnsomhet, men ikke til innovasjonshøyde, og virkemiddelet er rettet mot prosjekter som er

viktige for lokal og regional næringsutvikling. Virkemiddelet ble lansert høsten 2024 og er godt mottatt av aktørene i regionen.

Etterspørselen etter lån er forholdsvis lav i Finnmark, slik at endringer i lånevirkemidlene er et mindre treffsikkert tiltak. Det er videre slik at Innovasjon Norge allerede har muligheten til å utvise skjønn i behandlingen av lånesøknader, og det er rom for å søke om betalingsutsettelse for låntakere. Det er også høye tilgjengelige lånerammer hos Innovasjon Norge. Regjeringen vurderer derfor at dagens låneordninger er tilstrekkelige for å møte behovet i Finnmark.

- 4. Stortinget ber regjeringen vurdere endringer i retningslinjene i virkemiddelapparatet, slik at man oppnår en mer aktiv satsing som i større grad bidrar til å realisere nye næringsprosjekter og næringsbygg i tiltakssonen i Finnmark og Nord-Troms.**

Svar:

Vi viser til svaret under spørsmål 3.

- 5. Stortinget ber regjeringen gjennomføre en evaluering av konsekvenser for aktivitet og arbeidsplasser i tiltakssoner med redusert arbeidsgiveravgift som følge av endrede forutsetninger som ble innført i 2010 for bl.a. krav til registrering av selskapers hovedkontor.**

Svar:

Det er finansministeren som er konstitusjonelt ansvarlig for skatte- og avgiftssystemet, og spørsmålet er derfor forelagt ham som har gitt følgende svar:

Foretak anses i utgangspunktet å drive virksomhet i den kommunen hvor foretaket er registrert. Før 2010 hadde virksomheter med innleide arbeidstakere mulighet til å tilpasse seg ved å etablere administrasjonskontor med begrenset aktivitet i tiltakssonen, mens de utleide arbeidstakerne arbeidet i andre soner. Dermed kunne virksomheten dra nytte av 0-satsen for arbeidsgiveravgift, selv om arbeidstakerne i det alt vesentlige arbeidet utenfor tiltakssonen.

Dette var en uønsket tilpasning til skattereglene. På grunn av disse tilpasningene vedtok Stortinget å endre reglene etter forslag fra departementet i Prop. 1 S (2009–2010) *For budsjettåret 2010 – Skatte-, avgifts- og tollvedtak*. Etter endringen skal slike typer virksomheter betale arbeidsgiveravgift i den sonen hvor hoveddelen av arbeidstakerens arbeid utføres i løpet av avgiftsterminen, dersom dette er en annen sone enn der hvor virksomheten er registrert.

Ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift ble sist evaluert av konsulentselskapet Samfunnsøkonomisk analyse AS (SØA) i 2018. Evalueringen viser at ordningen bidrar til å nå målet om å redusere eller forhindre befolkningsnedgang i de tynnest befolkede områdene.

SØA finner at ordningen gir positive, men moderate virkninger på sysselsettingen. Det anslås at den differensierte arbeidsgiveravgiften innebærer at sysselsettingen i berørte regioner er

to til fem pst. høyere enn den ellers ville ha vært. SØA sier at det er grunn til å tro at virkningen i Nord-Troms og Finnmark kan være større enn dette. Dersom avgiften øker fra null til 14,1 pst. i dette området, vil andelen bedrifter med negativt driftsresultat øke sterkt. SØA finner at ordningen ikke ser ut til å påvirke handel og konkurranse med utlandet nevneverdig. Andelen eksportbedrifter er ikke høyere i de regionene som har lav arbeidsgiveravgift enn i sentrale regioner. De fleste bedriftene er små og tilbyr tjenester på hjemmemarkedet. De bedriftene som har eksport av et visst omfang til utlandet, er ofte kapitalintensive. En lavere arbeidsgiveravgift gir derfor liten gevinst for disse bedriftene siden arbeidskraftkostnadene utgjør en liten andel av de samlede kostnadene. Det er få av disse bedriftene som mottar støtte som er høyere enn såkalt bagatellmessig støtte.

SØA konkluderte med at ordningen kan anses som hensiktsmessig («appropriate»), og dermed imøtekommer et sentralt krav fra ESA. SØA pekte på at alternativene til ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift er dyrere og mindre treffsikre, og anbefalte at ordningen videreføres omtrent uendret.

6. Stortinget ber regjeringen endre innretningen på geografisk differensiert arbeidsgiveravgift slik at den virker etter sin hensikt, og at det ikke kan benyttes lavere arbeidsgiversats enn der virksomheten er lokalisert.

Svar:

Det er finansministeren som er konstitusjonelt ansvarlig for skatte- og avgiftssystemet, og spørsmålet er derfor forelagt ham som har gitt følgende svar:

Utgangspunktet for ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift er at foretak skal bruke satsen som gjelder der de har sin økonomiske aktivitet. Normalt vil dette være samme sted som foretaket er registrert i Enhetsregisteret. For visse former for aktivitet som skjer flere steder, typisk bygg- og anleggsvirksomhet og arbeidsutleie (ambulerende virksomhet), må en modifisere utgangspunktet om at det alltid er registreringssonen som er avgjørende. Dersom hoveddelen av arbeidstakerens arbeid utføres i en annen sone enn der arbeidsgiver er registrert, og det på grunn av virksomhetens art ikke kreves at det registreres en underenhet i sonen hvor arbeidet utføres, gjelder særregler. I disse tilfellene skal en benytte satsen i den sonen hvor hoveddelen av arbeidet skjer, se også svaret på forslag 5. Særreglene skal sikre at det gis støtte i tråd med formålet med ordningen som er å bidra til sysselsetting og motvirke befolkningsnedgang i distriktene. Særreglene består av to deler som har ulik begrunnelse:

Ved ambulerende virksomhet i en sone med høyere sats enn den som gjelder i registreringssonen, må arbeidsgiver bruke denne høyere satsen for lønn knyttet til slik aktivitet. Regelen skal forhindre tilpasninger (kunstige etableringer) i strid med formålet med ordningen.

Den andre delen av særreglene gjelder ved ambulerende virksomhet i en sone med lavere sats enn registreringssonen. I tråd med denne regelen kan en bruke den lavere satsen for lønn i den sonen der arbeidet utføres. Regelen innebærer at alle aktører som utøver virksomhet innenfor virkeområdet av et visst omfang, blir behandlet likt.

Unntakene for ambulerende virksomhet kommer bare til anvendelse der arbeidstakeren utfører hoveddelen av sitt arbeid den gjeldende kalendermåneden i en annen avgiftssone enn registreringssonen. Med hoveddelen av arbeidet menes her mer enn halvparten av antall arbeidsdager arbeidstakeren har gjennomført for arbeidsgiveren i løpet av kalendermåneden.

En ser ikke behov for å justere ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift.

7. Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan Forsvaret i større grad kan bidra og være samfunnsbygger i Finnmark, ved å legge mer til rette for lokale innkjøp av varer og tjenester.

Svar:

I 2024 vedtok Stortinget enstemmig en historisk forsvarssatsing som skal gjennomføres i perioden 2025–2036. Forsvarsløftet i langtidsplanen for forsvarssektoren innebærer at regjeringen styrker forsvarsbudsjettet med 611 mrd. kroner. Regjeringen er opptatt av at forsvarsløftet skal gi regionale ringvirkninger gjennom investeringer og infrastruktur. Regjeringen har som mål at dette skal gi høyere aktivitetsnivå i lokalt nærings- og samfunnsliv.

En økt satsing på forsvar, sikkerhet og beredskap fremover vil påvirke norsk næringsliv. Langtidsplanen innebærer en betydelig satsing på Forsvaret i Nord-Norge, der det militære nærværet styrkes. Regjeringen vil videreutvikle og forsterke samarbeidet mellom forsvarssektoren, og små og mellomstore bedrifter, både systemleverandører og underleverandører. Det er derfor viktig at Norge har et virkemiddelapparat som understøtter behovet forsvarssektoren har for en bredere industri- og næringslivsbasis, og for utvikling av norsk forsvarsteknologi. Basert på Forsvarets eget behov, må Forsvaret legge til rette for at små og mellomstore bedrifter kan ta på seg nødvendig ansvar for utvikling, vedlikehold, understøttelse og oppgraderinger.

Forsvaret har behov for alle typer relevant teknologi, også fra underleverandører. For å øke satsingen på små- og mellomstore bedrifter skal fleksibiliteten i dagens regelverk anvendes, og eventuelle endringer vurderes. Dette vil også komme lokale bedrifter i Finnmark til gode.

Levende lokalsamfunn bidrar til å sikre at Forsvaret har tilgang på nødvendige støttefunksjoner fra næringsliv og sivile aktører i krise og krig. Ved å bidra til attraktive lokalmiljøer sikres også evnen til å rekruttere og beholde personell, samtidig som det styrker militær og sivil beredskap.

8. Stortinget ber regjeringen sikre at opsjoner for nye politihelikoptre utløses, og at Finnmark politidistrikt tilføres ett av de tre helikoptrene som politiet har opsjon på, for å redusere responstid samt å sikre kontroll og beredskap ved den norsk-russiske grensen.

Svar:

Det er justis og beredskapsministeren som er konstitusjonelt ansvarlig for beredskap, og spørsmålet er derfor forelagt henne som har gitt følgende svar:

Politiet har i dag tre helikoptre, disse er stasjonert på Politiets nasjonale beredskapssenter på Taraldrud. Dette er helikoptre som kan benyttes både til transport, og til søk og observasjon. I perioder kan ett helikopter plasseres andre steder i landet. Politihelikoptre har tidligere vært utstasjonert i Finnmark politidistrikt for å bistå blant annet med grenseovervåkning.

I 2023 mottok Justis- og beredskapsdepartementet en konseptvalgutredning (KVU) som vurderte politiets luftkapasiteter nasjonalt, herunder ulike alternativer for å styrke luftkapasiteten i flere deler av landet. Utredningen har gjennomgått ekstern kvalitetssikring (KS1) og kommet med et anbefalt konsept for politiets luftkapasiteter. Ved behandling av KVU og KS1 ble det besluttet å gjennomføre en prosjektavklaringsfase i den hensikt å redusere usikkerhet rundt det anbefalte konseptet. I denne fasen skal det blant annet gjøres en nærmere analyse av lokalisering av eventuelle nye baser for politihelikoptre. Når denne prosjektfasen er gjennomført vil regjeringen vurdere anbefalingene og beslutte eventuell videreutvikling av politiets helikoptertjeneste med baser flere steder i landet.

9. Stortinget ber regjeringen utvide spesialisthelsetjenestetilbudet i Alta ved å gjenopprette dagkirurgien og etablere geriatrik avdeling, fødeavdeling og nødvendige akuttfunksjoner. Det må legges til grunn at sykehusene i Finnmark samarbeider i en nettverksmodell for å gi hele befolkningen et likeverdig helsetilbud av god kvalitet.

Svar:

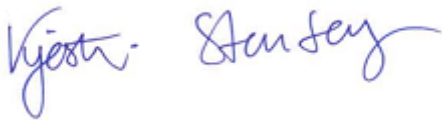
Finnmarkssykehuset HF består av to akuttsykehus i henholdsvis Hammerfest og Kirkenes samt de to klinikkene Sámi klinihkka og Klinikk Alta. I tillegg har helseforetaket en omfattende prehospitaletjeneste bestående av bil- og båtambulanser som er i beredskap hele døgnet. Det er også en godt utbygget luftambulansesom er blitt styrket de senere årene. I Alta er det ambulansesfly stasjonert.

Representantenes forslag om å etablere geriatrik avdeling, fødeavdeling og nødvendige akuttfunksjoner i Alta, vil innebære etablering av et tredje akuttsykehus i Finnmarkssykehuset HF. Helse- og omsorgsdepartementet opplyser at Finnmark fylke med omtrent 75 000 innbyggere ikke gir grunnlag for et tredje akuttsykehus. Stortinget har tidligere besluttet at sykehusstrukturen i Finnmark skal bestå av sykehus i Hammerfest og Kirkenes. Av hensyn til personelltilgang, pasientgrunnlag og beredskap er det viktig å sikre robusthet i de beredskapskritiske vaktlinjene ved dagens to akuttsykehus i Finnmarkssykehuset HF sammen med en god, desentralisert akuttberedskap for å sikre trygge helsetjenester også i vår nordligste region.

Utforming av spesialisthelsetjenestetilbudet er delegert til helseforetakene basert på føringer satt av Stortinget og oppdrag fra Helse- og omsorgsministeren. Det har over tid pågått arbeid med å utvikle og utvide spesialisthelsetjeneste-tilbudet i Alta i tråd med vedtak fra Stortinget. Helse Nord RHF fikk bevilget 41,7 mill. kroner utover ordinære rammer i 2025, til videreutvikling av spesialisthelsetjenestene ved Klinikk Alta. Spesielt prioritert er tiltak for å hindre unødig reisevei for eldre og kronisk syke. Gode samhandlingsløsninger med kommunen og en satsing på geriatri står sentralt, og er noe som Helse- og

omsorgsministeren følger opp gjennom oppdrag til helseforetaket. Helse- og omsorgsdepartementet har opplyst at Klinikk Alta i dag har en fødestue som gir tilbud om svangerskapsomsorg, ultralyd-undersøkelse, fødsler, barselomsorg, følgetjeneste for fødende med lang reisevei – og hjemmebesøk etter fødsel. Det ville være svært utfordrende å etablere en fødeavdeling i Alta som er i tråd med kvalitetskravene i Helsedirektoratets retningslinje, deriblant kravene om bemanning og kompetanse.

Med hilsen

Kjersti Stenseng